



บทที่ ๑

บทนำ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสภาพเศรษฐกิจการค้าการพาณิชย์กรรมได้ขยายตัวไปเป็นอันมาก กระบวนการยุติธรรมของไทยจึงจำต้องทำการพัฒนากระบวนการให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้อย่างเต็มที่ อาทิเช่น ดำเนินการจัดตั้งศาลแรงงานขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความยุติธรรม ความสะดวก ความรวดเร็ว และความประหยัดซึ่งเป็นหลักการสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน จากสถิติคดีของศาลแรงงานกลางในวันครบรอบปีที่เปิดทำการ (๒๓ เมษายน ๒๕๒๓ - ๒๒ เมษายน ๒๕๒๔) ปรากฏว่ามีคดีฟ้องไปที่ศาลแรงงานทั้งสิ้น ๒๖๔๒ เรื่อง (ซึ่งมีผู้เป็นโจทก์ทั้งหมด ๑๐,๘๕๐ คน) และจากการสอบถามความเห็นของผู้ที่มาฟ้องคดีแรงงานกล่าวโดยสรุปได้ว่าประชาชนพอใจต่อระบบศาลแรงงานซึ่งมีวิธีพิจารณาความเฉพาะ เป็นพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาก ดังนั้นเมื่อระบบศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงานดังกล่าว เป็นประโยชน์ในทางที่จะเอื้ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้มากขึ้นแล้วจะนั้นในคดีประเภทอื่น ๆ ที่มีความยุ่งยากและควรจะได้รับการพิจารณาโดยระบบศาลพิเศษโดยเฉพาะจึงควรได้รับการพิจารณาว่าจะทำอย่างไรจึงจะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง

เมื่อพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจและการค้าซึ่งได้มีวิวัฒนาการก้าวหน้าไปอย่างมากมีความซับซ้อนยุ่งยากขึ้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมอาจอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างไม่ทั่วถึง และเต็มที่โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีความยุ่งยากทั้งทางค่านับกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตีความตีบทกฎหมาย และเนื่องจากกฎหมายภาษีอากรจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับภาคธุรกิจด้วย ดังนั้น

ในการพิจารณาคดีภาษีจึงควรได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย ภาษีอากร การบริหารภาษีอากรและการตีความประมวลรัษฎากรนอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีและธุรกิจด้วย ประกอบทั้งในการพิจารณาคดีภาษีนั้นมีส่วนสำคัญต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่คดีภาษีใช้เวลาพิจารณาอยู่ในศาลเป็นเวลานานจะทำให้การเศรษฐกิจหยุดชะงัก ฉะนั้นจากเหตุผลดังกล่าวจึงควรจัดตั้งระบบศาลพิเศษขึ้น เช่นเดียวกับศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน เพื่อพิจารณาคดีภาษีอากรโดยเฉพาะ ในการจัดตั้งศาลพิเศษดังกล่าวควรประกอบด้วยส่วนสำคัญสองประการ คือ มีผู้พิพากษาที่มีความชำนาญเฉพาะด้านภาษีและมีกระบวนการวิธีพิจารณาคดีที่รวบรัดเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการพิจารณาอันจะช่วยให้ภาษีเศรษฐกิจการค้าต่าง ๆ ไม่หยุดชะงัก

เนื่องจากในปัจจุบันสภาวะทางเศรษฐกิจการค้าถึงจุดที่จะต้องมีการมีศาลพิเศษ เพื่อช่วยเหลือศาลยุติธรรมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและเพื่อบริการความยุติธรรม ให้แก่ประชาชนให้ได้มากที่สุด ดังนั้นผู้เขียนจึงได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เพื่อเป็นการปูทางในการจัดตั้งศาลภาษีโดยได้ลำดับกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีภาษี ตั้งแต่ขั้นตอนฝ่ายบริหารจนถึงศาลโดยเปรียบเทียบกระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาคดีภาษีของไทยกับต่างประเทศเพื่อให้ได้แนวความคิดต่าง ๆ ในอันจะนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยได้ การจะนำระบบของต่างประเทศที่ตีมาใช้ในประเทศไทย โดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไขนั้นจะไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้เลยเนื่องจากระบบกฎหมายและวัฒนธรรมของประเทศไทยกับของต่างประเทศมีความแตกต่างกันดังนั้นการจะนำส่วนดีของระบบวิธีการของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้นั้นต้องระมัดระวังอย่างมาก

ในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ผู้เขียนได้วางรูปเรื่องโดยในบทที่ ๒ ได้ทำการบรรยายกระบวนการยุติธรรมในกรณีขัดแย้งเรื่องภาษีอากรของไทยในปัจจุบันทั้งทางด้านบริหาร และศาลโดยชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของระบบขั้นตอนฝ่ายบริหารดังเช่น ความบกพร่องของใบประเมินภาษีที่ไม่ได้แสดงเหตุผลต่าง ๆ ให้ผู้เสียภาษีเข้าใจและทราบจุดบกพร่องของตน

ในบทที่ ๓ ได้บรรยายกระบวนการยุติธรรมในการพิจารณาคดีภาษีของต่างประเทศโดยนำขั้นตอนการดำเนินการ เฉพาะขั้นตอนฝ่ายบริหารมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างและเพื่อเกิดแนวความคิดในการนำมาปรับปรุงระบบการอุทธรณ์ภาษี คอฝ่ายบริหารของไทยด้วย

ในบทที่ ๔ บรรยายในเรื่องศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีภาษีในต่างประเทศ เพื่อให้เห็นว่าในประเทศต่าง ๆ นั้นมีระบบศาลในการพิจารณาคดีภาษีอย่างไรจัดเป็นรูปศาลยุติธรรมโดยทั่วไปหรือมีศาลพิเศษเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบศาลยุติธรรมของไทย

ในบทที่ ๕ ซึ่งเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะได้ประมวลข้อมูลซึ่งบรรยายมาทั้งหมดและวิเคราะห์แนวทางของไทยว่าสมควรจะจัดระบบกระบวนการยุติธรรม โดยจัดตั้งศาลพิเศษที่มีอำนาจพิจารณาคดีภาษีโดยเฉพาะหรือไม่ ซึ่งเมื่อประมวลจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดตั้งศาลภาษีขึ้นเพื่อให้บริการความยุติธรรมแก่ผู้เสียหายให้ได้อย่างเต็มที่โดยได้เสนอรูปแบบและลักษณะวิธีพิจารณาความของศาลภาษีที่จะจัดตั้งขึ้นอันอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการอุทธรณ์ภาษีของไทยทั้งทางด้านขั้นตอนบริหาร และศาลยุติธรรม เพื่อส่งผลอันจะยังประโยชน์แก่ประชาชนและระบบเศรษฐกิจในประการที่สุด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย